

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:n (SPL:n) kirjallinen asiantuntijalausunto 13.2.2025 talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle luotonostajia ja luotonhallinnoijia koskevaksi lainsäädännöksi ja laiksi arvopaperimarkkinalain 7 luvun 5 §:n muuttamisesta HE 208/2024

Johdanto

Suomen Perimistöimistöjen Liitto **kiittää** talousvaliokuntaa mahdollisuudesta esittää kirjallinen asiantuntijalausunto otsikonmukaisesta lakiesityksestä. Nyt kysymyksessä olevassa hallituksen esityksessä on kyse järjestämättömistä luotoista eli pankkisektorin ulkopuolelle myydyistä saatavista, niiden ostamisesta ja hallinnoimisesta. Kyseessä ei ole uusi toimiala, vaan toimintaa on harjoitettu jo pitkään yhtenä osana perintätoimistojen liiketoimintaa.

Lain tarkoituksesta ja sen toteutumisesta

SPL kannattaa esityksen tavoitteita edistää järjestämättömien lainojen jälkimarkkinoiden kehittämistä ja yhtenäisiä standardeja koko EU:n alueelle.

SPL esittää epäilevän kannan sille, ovatko nyt ehdotetut velvoitteet ja lisäsääntely omiaan lisäämään toimijoita markkinoilla vai toimiiko ehdotus tavoitteidensa vastaisesti vähentäen niiden toimijoiden määrää, joilla on taloudelliset edellytykset jatkossa tarjota luotonhallinnointipalveluita Suomessa. Uuden toimilupajärjestelmän tiukat vaatimukset yhdistettynä Finanssivalvonnan valvontamaksuun luovat esteitä markkinoille. Lisäksi edelleen monimutkaistava sääntelykenttä lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

SPL kiinnittää huomiota myös siihen, että mikäli esitys nostaa olennaisesti luotonhallinnoijina toimivien perintätoimistojen kustannuksia, tulee tämä vaikuttamaan erääntyneiden luottojen perinnän kustannuksiin, jotka saatavien perinnästä annetun lain perusteella veloitetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti velallisilta.

Perintäalan Eurooppalaisessa kattojärjestö FENCA:ssa (Federation of European National Collection Associations) on seurattu tiiviisti direktiivin kansallista täytäntöönpanoa eri jäsenvaltioissa. Esille on noussut huoli siitä, miten NPL-direktiivin implementointi on käytännössä kääntynyt tavoitteitaan vastaan. Kansallinen täytäntöönpano eri jäsenvaltioissa on ollut hyvin vaihtelevaa ja uuden toimilupajärjestelmän tiukat ehdot ovat jo vähentäneet kilpailua markkinoilla.

Luotonhallinnointi osana perintätoimintaa

Esityksessä on kohdassa 4.2.1.2. tuotu esiin, että luotonhallinnointitoiminnoilla tarkoitetaan ehdotetussa lainsäädännössä luottosopimukseen liittyvien maksettavien suoritusten keräämistä ja perimistä velalliselta kansallisen lainsäädännön mukaisesti; luottosopimuksen ehtojen uudelleen neuvottelua; velallisten valitusten käsittelyä sekä tiedottamista velalliselle

luottosopimukseen liittyvien korkojen tai maksujen muutoksista tai niihin liittyvistä maksettavista suorituksista. Esityksessä on myös kerrottu, että näihin tehtäviin tarvittavaa asiantuntemusta voidaan arvioida olevan entuudestaan erityisesti perintätoimintaa harjoittavilla yrityksillä. SPL haluaa tuoda esiin, ettei perintävaiheessa enää muuteta luottosopimuksen ehtoja, korkoja tai maksuja eikä siten tiedoteta niistä.

Kaikki edellä mainitut toimet ovat perintälain mukaista perintää kun kyseessä on erääntynyt saatava. Markkinoilla järjestämättömiä saatavia myydään vasta kun ne ovat erääntyneet. Käytännössä siis järjestämättömät luotot ovat poikkeuksetta erääntyneitä saatavia, joiden alkuperäiset sopimusehdot eivät ole enää voimassa. Kuluttajaluottojen osalta eräännyttämistä säännellään kuluttajansuojalaissa.

Esityksessä määritelty luotonhallinnointitoiminta on siis edellä mainitut seikat huomioiden käytännössä aina perintää ja perintäala on jo nykyisellään erittäin säädeltyä ja valvottua. Perintälaki ja hyvä perintätapa määrittelevät hyvin yksityiskohtaisesti sen, miten perintää saa harjoittaa. Perintätoimistot esimerkiksi käsittelevät velallisen reklamaatioita ja valituksia päivittäin osana perinnän perustyötä. SPL pitää hyvänä sitä, että esityksen mukaan NPL-direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä ei ole tarkoitus muuttaa perintätoiminnan kansallista sääntelyä.

Kaksi päällekkäistä toimilupajärjestelmää

Esityksen mukaan luotonostajan puolesta toteutettava luotonhallinnointitoimintojen suorittaminen edellyttäisi Finanssivalvonnan myöntämää toimilupaa. Kuten edellä on todettu, luotonhallinnointi on käytännössä perintää eli uusi toimilupajärjestelmä tulee olemaan päällekkäinen jo olemassa olevan perintätoiminnan rekisteröintiä koskevan toimilupajärjestelmän kanssa. Yhtiöt, jotka tarvitsevat luotonhallinnointitoimiluvan ovat yhtiöitä, joilla jo on perintätoimilupa ja jotka on merkitty perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin.

Lain soveltamisalaa tarkasteltaessa on tärkeä huomioida, että direktiivi antaisi myös mahdollisuuden katsoa jo olemassa oleva perintätoimistojen rekisteröintijärjestelmä toimilupajärjestelmää vastaavaksi järjestelmäksi. Lisäksi perintätoiminnan rekisteröinnin edellytyksiä voitaisiin täydentää siitä mahdollisesti puuttuvilla direktiivin mukaisilla toimiluvan edellytyksillä. Tällöin myös valvonta olisi selkeämmin järjestettävissä kokonaan nykyisen valvonnan eli aluehallintoviranomaisen toimesta tapahtuvaksi.

Esityksessä asianajajien jättämistä soveltamisalan ulkopuolelle on perusteltu sillä, että toimintaa sääntelee erillinen lainsäädäntö ja siihen liittyvä valvontajärjestelmä, Suomen Asianajajaliiton säännöt sekä hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet. Nämä täysin samat asiat löytyvät myös perintäalalta. Toimintaa sääntelee erillinen lainsäädäntö (perintälaki ja laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä) ja siihen liittyvä valvontajärjestelmä (aluehallintovirasto), SPL:n vastuullisen perinnän periaatteet ja käytönsäännöt sekä KKV:n hyvää perintätapaa koskeva ohjeistus.

Hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on liian sääntelyn purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. Yritysten hallinnollista taakkaa ei ole tarkoitus hallituskauden aikana kasvattaa. Päällekkäisen toimilupa- ja valvontajärjestelmän säätäminen erilliseen lakiin tunnistamatta markkinaa aiheuttaa perintätoimistoille kohtuutonta hallinnollista taakkaa ja kustannuksia ja on selvässä ristiriidassa hallituksen tavoitteiden kanssa.

Perinnän valvonta jakautuu eri viranomaisten kesken

Esityksen mukaan perinnän valvonnan kannalta merkitystä on sillä, onko saatava järjestelmätön luotto vai jokin muu saatava. Perintätoiminnan valvonta säilyy Etelä-Suomen aluehallintovirastolla niiden saatavien osalta, jotka eivät kuulu NPL-direktiivin soveltamisalaan. NPL-direktiivin soveltamisalaan kuuluvien saatavien osalta perintää valvoo Finanssivalvonta. Perintälain säännösten noudattamista valvoo lisäksi kuluttaja-asiamies silloin, kun perintä koskee kuluttajasaatavaa.

Esityksen siirtymäsäännöksen mukaan lakia ei sovellettaisi sellaisen järjestämättömän luoton ostamiseen tai hallinnointiin, joka on siirretty luotonostajalle ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Käytännössä tämä johtaa siihen, että järjestämättömiä luottoja valvoo kaksi eri viranomaista, Etelä-Suomen aluehallintovirasto tai Finanssivalvonta. Se kumpi viranomainen perintää valvoo, riippuu siitä, onko saatava ostettu, eli siirretty pankkisektorin ulkopuolelle, ennen vai jälkeen lain voimaantulon. SPL korostaa, että viranomaisten tulee kiinnittää valvonnassaan tähän asiaan huomiota, jotta perintätoimistot eivät joudu arvioimaan viranomaisten toimivallan rajoja.

Lisäksi perintätoiminnan rekisteröinnistä annetun lain 2 §:n muutosesitys ja sen perustelut ovat sekavat ja ristiriitaiset ja niitä pitäisi selventää. Esityksen mukaan 2 §:n lakia ei sovelleta 4) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:ssä tarkoitetun valvottavan harjoittamaan perintätoimintaan lukuun ottamatta mainitun pykälän 2 momentin 7 ja 9 kohdassa tarkoitetun toimilupavalvottavan harjoittamaa perintätoimintaa eikä 9) luotonhallinnoijista ja luotonostajista annetussa laissa (/) tarkoitettuun toimintaan.

Edellä mainitut kohdat 4 ja 9 ovat ristiriidassa keskenään. 4 kohdan mukaan lakia sovelletaan luotonhallinnoijien harjoittamaan perintätoimintaan ja 9 kohdan mukaan lakia ei sovelleta luotonhallinnoijan toimintaan, joka siis myös esityksen mukaisesti on perintää. SPL pyytää, että edellä mainittuja kohtia tarkennetaan esimerkiksi niin, että 4 kohtaan lisätään maininta että kyse on muusta kuin luotonhallinnointiin liittyvästä perintätoiminnasta. Myös perustelut esityksen sivulla 58 ovat ristiriitaiset siltä osin, kun perusteluissa sanotaan, että luotonhallinnoijien harjoittaman perintätoiminnan valvonta säilyisi Etelä-Suomen aluehallintovirastolla. Näin ei suinkaan ole, vaan perinnän valvonta säilyy aluehallintovirastolla ainoastaan siltä osin, kun kyseessä ei ole luotonhallinnointiin liittyvä perintätoiminta.

Tietojen säilyttämisaika

Esityksen mukaan luotonhallinnoijan olisi tallennettava luotonostajan ja velallisten kanssa käymänsä yhteydenpito sekä luotonostajalta saadut luotonhallinnointitoimintojen

suorittamista koskevat ohjeet. Tiedot olisi säilytettävä viiden vuoden ajan luotonhallinnointisopimuksen päättymisestä, kuitenkin enintään 10 vuoden ajan.

SPL huomauttaa, että perintätoimistolla on jo perintärekisterilakiin perustuva velvoite säilyttää yksittäiseen toimeksiantoon liittyvät tiedot myös toimeksiannon päättymisen jälkeen. Edelleen tietosuoja-asetuksessa määriteltujen henkilötietojen käsittelyä koskevien periaatteiden valossa yksittäisen perintäasian viiden vuoden säilytysajan sitominen luotonostajan ja luotonhallinnoijan välisen sopimuksen päättymiseen on velallisen yksityisyyden suojan kannalta kohtuuton.

Direktiivissä (Artikla 11 kohta 4) säilytysaika on kirjattu näin: Vähintään viiden vuoden ajan 1 kohdassa tarkoitetun luotonhallinnointisopimuksen päättymisestä tai kotijäsenvaltiossa sovellettavan lakisääteisen vanhentumisajan päättymiseen asti mutta joka tapauksessa enintään 10 vuoden ajan. Hallituksen esityksessä ei siis ole otettu huomioon perintärekisteröintilain mukaisia säännöksiä.

SPL pyytää tarkentamaan viiden vuoden aikamäärettä täsmennettäväksi siten, että se koskee yksittäiseen toimeksiantoon liittyvien tietojen säilyttämistä viiden vuoden ajan kyseisen luoton loppuun maksamisesta tai saatavaa koskevan toimeksiannon lopullisesta päättämisestä.

Valvontamaksu

Esityksessä luotonhallinnoijan osalta Finanssivalvonnan valvontamaksu olisi suuruudeltaan 15.000 euroa. SPL katsoo, että ehdotettua valvontamaksua on pidettävä suuruudeltaan ylimitoitettuna, kun tarkastellaan sitä suhteessa Finanssivalvonnalle ehdotetun valvontatyön sisältöön. Ylimitoitettu valvontamaksu tulee suurella todennäköisyydellä luomaan esteitä direktiivin tavoitteena olevan toimialan kilpailun kasvamiselle.

SPL huomauttaa, että Ruotsissa, jossa perintätoiminta siirtyi kokonaisuudessaan paikallisen Finanssivalvonnan alaisuuteen, toimilupavalvottavien valvontamaksu on noin 100.000 SEK [noin 8815 €]. Valvontamaksu merkittävästi pienempi, kuin Suomessa nyt esitetään, vaikka Ruotsissa paikallisen Finanssivalvonnan valvontatehtävä on huomattavasti laajempi.

13.2.2025 Helsingissä

Suomen Perimistöimistöjen Liitto r.y.

Laatinut:

SPL:n hallituksen varajäsen VT Saara Loiste, PRA Suomi Oy

SPL:n hallituksen jäsen VT Maija Karskela, Lowell Suomi Oy

juristi Niina Ruhtinas, Lowell Suomi Oy